

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady ustanawiającego wspólne przedsięwzięcie „Czyste niebo”

COM(2007) 315 wersja ostateczna — 2007/0118 (CNS)

(2008/C 44/04)

Dnia 11 lipca 2007 r., Rada Unii Europejskiej, działając na podstawie art. 95 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Dnia 10 lipca 2007 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Sekcji Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 439. sesji plenarnej w dniach 24-25 października 2007 r. (posiedzenie z dnia 25 października 2007 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Gérarda DANTINA na sprawozdawcę generalnego oraz 97 głosami — 3 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet pozytywnie ocenia decyzję dotyczącą utworzenia wspólnego przedsięwzięcia „Czyste niebo”. Zdaniem Komitetu, zwiększenie tym sposobem inwestycji w sektorze B+R dzięki publiczno-prywatnym formom finansowania dostarczy przedsiębiorstw solidnych podstaw działania dla przewyżczenia obecnego rozdrobnienia finansowania wspólnotowego oraz pozwoli na koordynację rozproszonych badań, co wpłynie korzystnie na ich skuteczność.

1.2 Komitet przyjmuje z zadowoleniem wybór sektora, który z jednej strony pozwala wpisać się w strategię lizbońską oraz stymuluje rozwój technicznie nowatorskiej gałęzi przemysłu, generującej wiele miejsc pracy wymagających wysokich kwalifikacji, a jednocześnie z drugiej strony przyczynia się do osiągnięcia niezbędnego postępu w dziedzinie ochrony środowiska.

1.3 EKES, wyrażając pozytywną opinię na temat niniejszego wniosku, pragnie przede wszystkim podkreślić znaczenie, jakie dla UE ma strategia zaproponowana w dziedzinie inwestycji i koordynacji badań. Jednocześnie Komitet ocenia, że strategia ta stanowi znaczące wsparcie procesu tworzenia Europejskiej Przestrzeni Badawczej oraz przyczynia się do wzrostu konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw tego sektora.

1.4 Jednak, z powodu wielu sposobów finansowania i wielu uczestników oraz zaangażowania istotnych zasobów wspólnotowych, oczywista wydaje się konieczność lepszego określenia sposobów wykorzystania i przydziału końcowych wyników badań, w szczególności w zakresie własności intelektualnej i patentów.

1.5 Komitet uważa również za niezbędne:

— rzeczywiste uproszczenie procedur, w szczególności biorąc pod uwagę negatywną rolę, jaką odegrały skomplikowane zasady administracyjne w poprzednich programach badawczo-rozwojowych. Procedury te są obecnie opracowywane, wobec czego Komitet zwróci szczególnie uwagę na konieczność umożliwienia wszystkim stronom uczestnictwa w wyborze celów i w ocenie końcowych wyników;

— przeprowadzenie kampanii informacyjnej, która przyczyni się do zgromadzenia niezbędnych zasobów ekonomicznych;

— stworzenie programu szkolenia zawodowego, który pozwoli dostosować kwalifikacje pracowników do wymagań stanowisk pracy utworzonych dzięki przedsięwzięciu „Czyste niebo”, w celu zapewnienia warunków niezbędnych do osiągnięcia pozycji lidera przemysłowego w tym strategicznym sektorze.

2. Wstęp

2.1 Celem opiniowanego wniosku dotyczącego rozporządzenia jest uruchomienie jednego z pierwszych partnerstw publiczno-prywatnych w dziedzinie badawczo-rozwojowej. Wniosek ten definiuje jedną z pierwszych wspólnych inicjatyw technologicznych (WIT), dotyczącą dziedziny aeronautyki i transportu lotniczego. Inicjatywa ta nosi nazwę „CZYTE NIEBO”.

2.2 WIT mają na celu umożliwienie przemysłowi, organizmom badawczym, państwom członkowskim i Komisji oddanie ich środków przeznaczonych na rzecz ukierunkowanych programów badawczych, całości lub części, do wspólnej dyspozycji.

2.3 W przeciwieństwie do tradycyjnej strategii, polegającej na publicznym finansowaniu pojedynczych projektów, WIT dotyczą programów badawczych na dużą skalę, o wspólnych strategicznych celach badawczych. To nowe podejście powinno doprowadzić do utworzenia masy krytycznej w dziedzinie europejskich badań i innowacji, skoncentrować działania środowiska naukowego wokół najważniejszych dziedzin strategicznych i zharmonizować finansowanie projektów, tak aby można było szybciej wykorzystywać wyniki badań. Inicjatywy WIT ukierunkowane są na te strategiczne dziedziny, w których obecnie stosowane instrumenty nie osiągają ani skali, ani prędkości wystarczającej do utrzymania Europy w czołówce światowej. Chodzi o takie dziedziny, w których finansowanie badań ze źródeł krajowych, europejskich lub prywatnych może wnieść istotną wartość dodaną, zwłaszcza poprzez zachęcanie do wzrostu wydatków sektora prywatnego na badania i rozwój.

2.4 Głównym celem WIT „Czyste niebo” w dziedzinie aeronautyki i transportu lotniczego, jest przyspieszenie rozwoju czystych technologii w dziedzinie transportu lotniczego w UE, tak aby zapewnić jak najszybsze ich wprowadzenie. Technologie te powinny nie tylko spełniać wymóg zachowania konkurencyjności sektora, ale też powinny przyczynić się do realizacji strategicznych środowiskowych i społecznych priorytetów europejskich w połączeniu z trwałym wzrostem gospodarczym.

3. Kontekst i uwagi ogólne

3.1 Potrzeba i zasadność tego programu wynika z prognoz podwojenia ruchu lotniczego w ciągu najbliższych 20 lat a także z przekonania, że uruchomienie ekologicznego systemu transportu, zarówno pasażerskiego jak i towarowego, stanowi podstawowy czynnik zapewnienia w Europie wzrostu gospodarczego i rozwoju społecznego.

3.2 Decyzja o podjęciu działania na szczeblu europejskim wydaje się być właściwa, gdyż działania zainteresowanych stron w różnych państwach członkowskich nie mają optymalnego wymiaru w zakresie koniecznych zasobów ekonomicznych i wkładu naukowego.

3.3 Bezpośredni udział państw członkowskich jest kwestią o zasadniczym znaczeniu zarówno z uwagi na potrzebę zgromadzenia niezbędnych środków finansowych, jak i ze względu na to, że wiele decyzji będzie w dalszym ciągu podejmowanych na szczeblu krajowym. Decyzje te dotyczyć będą zarówno procedur zaproszeń do udziału w programach, jak i stałej kontroli na wszystkich etapach programów, czy oceny rezultatów.

3.4 Przed sektorem aeronautycznym staną wkrótce trudne wyzwania, takie jak kwestia oddziaływania na środowisko, które mogłyby stanowić hamulec dla jego rozwoju.

3.5 Zmniejszenie oddziaływania ruchu lotniczego na zmiany klimatyczne oraz ograniczenie hałasu stanowią absolutne priorytety. Osiągnięcie tych celów wiąże się z koniecznością wprowadzenia w najbliższej przyszłości prawdziwych zmian technologicznych, dzięki którym możliwe będzie zredukowanie emisji do poziomu przewidzianego w przepisach wspólnotowych. (Europejska platforma technologiczna w dziedzinie aeronautyki — ACARE — w swoim strategicznym programie badań wyznaczyła cel zredukowania emisji CO₂ o 50 %, emisji NO_x o 80 % oraz zredukowanie hałasu o 50 % do 2020 r.).

3.6 Europejski przemysł aeronautyczny, zatrudniający obecnie trzy miliony pracowników w całej Europie, musi także stawić czoło ostrej konkurencji, będącej wynikiem publicznych inwestycji realizowanych w innych częściach świata, w szczególności w Stanach Zjednoczonych, gdzie środki przeznaczane na badania w tym sektorze są trzykrotnie wyższe od dostępnych obecnie w Europie.

3.7 Inwestycje publiczne są także istotne z uwagi na fakt, że sektor ten charakteryzuje się długimi terminami zwrotu nakładów poniesionych na inwestycje, co może powodować

zawodność rynku w związku z brakiem inwestycji w badania i rozwój aeronautyki.

3.8 Powodem, dla którego w ramach programu szczegółowego „Współpraca” (patrz punkt 4.3) wybrano sektor aeronautyki i transportu lotniczego, jest dążenie do poprawy zdrowia i jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń poprzez zredukowanie do minimum oddziaływania statków powietrznych na środowisko naturalne, miejscową poprawę jakości powietrza oraz zredukowanie hałasu w pobliżu lotnisk oraz zapewniając pasażerom lepsze warunki przewozu.

4. Wniosek Komisji

4.1 Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego wspólne przedsięwzięcie „Czyste niebo” [COM(2007) 315 wersja ostateczna] wynika z decyzji nr 1982/2006/WE dotyczącej siódmego programu ramowego, która przewiduje wkład Wspólnoty w ustanowienie długoterminowych partnerstw publiczno-prywatnych na poziomie wspólnotowym, w dziedzinie badań naukowych.

4.2 Partnerstwa te przyjmują formę „wspólnych inicjatyw technologicznych” (WIT) i wywodzą się z prac dawnych „europejskich platform technologicznych” (EPT).

4.3 W swojej decyzji nr 971/2006/WE dotyczącej programu szczegółowego „Współpraca” Rada podkreśliła konieczność powołania partnerstw publiczno-prywatnych i określiła sześć dziedzin, dla których należy utworzyć wspólne inicjatywy technologiczne w celu pobudzenia europejskich badań naukowych. Chodzi o następujące dziedziny:

- wodór i ogniwa paliwowe;
- **aeronautykę i transport lotniczy**;
- leki innowacyjne ⁽¹⁾;
- informatyczne systemy wbudowane ⁽²⁾;
- nanoelektronikę ⁽³⁾;
- ogólnosięwiatowy monitoring stanu środowiska i bezpieczeństwa (z ang. GMES).

4.4 W związku z tą ogólną strategią rozporządzenie, którego dotyczy omawiany wniosek [COM(2007) 315 wersja ostateczna], przewiduje wdrożenie wspólnej inicjatywy technologicznej (WIT) dotyczącej aeronautyki i transportu lotniczego poprzez utworzenie wspólnego przedsięwzięcia o nazwie „Czyste niebo”.

4.5 Cele wspólnego przedsięwzięcia „Czyste niebo” zostały w sposób jasny i szczegółowy przedstawione w art. 3 statutu załączanego do rozporządzenia, którego dotyczy wniosek. Cele te obejmują szeroki i ambitny zakres działalności i zostały w skrócie przedstawione w art. 3 rozporządzenia:

- przyspieszenie opracowania w UE czystych technologii transportu lotniczego w celu jak najszybszego ich zastosowania;

⁽¹⁾ CESE 1184/2007 (INT/363).

⁽²⁾ CESE 1185/2007 (INT/364).

⁽³⁾ R/CESE 1199/2007 (INT/370).

— stworzenie radykalnie innowacyjnego systemu transportu lotniczego w oparciu o zaawansowane technologie w celu zmniejszenia oddziaływania transportu lotniczego na środowisko naturalne poprzez redukcję hałasu i emisji gazów oraz obniżenie zużycia paliwa lotniczego.

4.5.1 Inicjatywa „Czyste niebo” gwarantuje integrację i koordynację różnych działań badawczych, korzystając z efektu skali, a realizowana będzie w oparciu o sześć różnych obszarów technicznych, zwanych demonstratorami technologii zintegrowanej (DTZ):

- DTZ „inteligentny stałopłat”;
- DTZ „proekologiczny samolot regionalny”;
- DTZ „proekologiczny wiropląt”;
- DTZ „trwały i proekologiczny silnik”;
- DTZ „systemy dla działania proekologicznego”;
- DTZ „eko-projekt”.

Określono także cele technologiczne, jakie powinny osiągnąć poszczególne DTZ.

4.6 Wspólne przedsięwzięcie „Czyste niebo” jest organizacją międzynarodową posiadającą osobowość prawną w rozumieniu art. 22 dyrektywy 2004/17/WE oraz art. 15 lit. c) dyrektywy 2004/18/WE. „Czyste niebo” będzie mieć siedzibę w Brukseli, a działalność zakończy w dniu 31 grudnia 2017 r., chyba że Rada zdecyduje o jej przedłużeniu.

4.7 Podstawa prawna

4.7.1 Wniosek dotyczy rozporządzenia Rady wraz z załączonym do niego statutem wspólnego przedsięwzięcia. Podstawą prawną wniosku stanowi art. 171 Traktatu. Wspólne przedsięwzięcie stanowić będzie organ wspólnotowy i chociaż jego budżet regulują przepisy art. 185 rozporządzenia Rady 1605/2002, należy wziąć pod uwagę specyfikę tej inicjatywy, uwzględniając, że chodzi tu o partnerstwa publiczno-prywatne z istotnym udziałem sektora prywatnego, równającym się co najmniej udziałowi sektora publicznego.

4.8 Członkowie

Członkami założycielami wspólnego przedsięwzięcia „Czyste niebo” są następujące podmioty:

- Wspólnota Europejska, reprezentowana przez Komisję;
- 12 przewodniczących demonstratorów technologii zintegrowanej i do 74 członków stowarzyszonych, których zasady wstępowania do wspólnego przedsięwzięcia określa art. 2 statutu załączonego do opiniowanego rozporządzenia.
- Każdy podmiot publiczny lub prywatny, z siedzibą w państwie członkowskim lub kraju stowarzyszonym w siódmym programie ramowym, może ubiegać się o członkostwo we wspólnym przedsięwzięciu pod warunkiem, że: jako przewodniczący DTZ zobowiąże się do wniesienia środków o wartości proporcjonalnej do ogólnych działań

WIT i spójnych z nimi; jako członek stowarzyszony zobowiąże się do wniesienia środków proporcjonalnych do budżetu DTZ, w którym zamierza uczestniczyć, i spójnych z wymogami danego DTZ.

4.9 Źródła finansowania

4.9.1 Koszty prowadzenia wspólnego przedsięwzięcia „Czyste niebo” są pokrywane w gotówce, w równych częściach — po 50 % — przez Wspólnotę Europejską i pozostałych członków.

4.9.2 Maksymalny wkład finansowy Wspólnoty na rzecz wspólnego przedsięwzięcia „Czyste niebo”, mający pokryć koszty jego prowadzenia i działalności badawczej, wyniesie 800 mln euro. Wkład ten pochodzić będzie ze środków budżetowych przyznanych na temat „Transport” w programie szczegółowym „Współpraca” wdrażającym siódmy program ramowy, zgodnie z art. 54 rozporządzenia Rady nr 1605/2002.

5. Uwagi ogólne i szczegółowe

5.1 Zdaniem Komitetu, zwiększenie tym sposobem inwestycji w sektorze B+R dzięki publiczno-prywatnym formom finansowania dostarczy przedsiębiorstwom dla przezwyciężenia obecnego rozdrobnienia finansowania wspólnotowego oraz pozwoli na koordynację rozproszonych badań, co wpłynie korzystnie na ich skuteczność. Komitet pozytywnie ocenia decyzję dotyczącą utworzenia wspólnego przedsięwzięcia „Czyste niebo”, wynikającą z postanowień siódmego programu ramowego. Komitet uważa, że wznowienie inwestycji w dziedzinie badań i rozwoju jest odpowiednim sposobem na zapewnienie przedsiębiorstwom europejskim solidnych podstaw działania w postaci nowego instrumentu, pozwalających na przezwyciężenie obecnego rozczłonkowania finansowania wspólnotowego oraz uniknięcie rozdrobnienia programów, które niemal uniemożliwiają ocenę rezultatów.

5.2 Przedstawiona inicjatywa jest spójna z celami i politykami Unii oraz zgodna z kierunkami określonymi w ramach strategii lizbońskiej, w której podkreśla się, że wiedza i innowacyjność przyczyniają się do rozwoju i wzrostu zatrudnienia we Wspólnocie. Obejmuje ona instrumenty odnoszące się do wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS) i powinna sprzyjać dokonaniu znacznych postępów w realizacji strategicznego programu badań ACARE w dziedzinie ochrony środowiska.

5.3 Zdaniem Komitetu, wspólne przedsięwzięcie „Czyste niebo”, które, podobnie jak inne WIT wynikające z 7PR, opiera się na partnerstwie publiczno-prywatnym, stanowi znaczące wsparcie procesu tworzenia Europejskiej Przestrzeni Badawczej oraz w sposób znaczący przyczynia się do wzrostu konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw.

5.4 EKES, wyrażając pozytywną opinię na temat niniejszego wniosku, pragnie przede wszystkim podkreślić znaczenie, jakie dla UE ma strategia zaproponowana w dziedzinie inwestycji i koordynacji badań.

5.5 Niemniej zważywszy na ustanowiony system finansowania z wielu źródeł i znaczące kwoty zaangażowanych środków wspólnotowych, Komitet uważa, że należałoby lepiej określić wykorzystanie i przydział końcowych wyników badań. W tym celu należałoby precyzyjniej i wyraźniej określić sprawę patentów i własności intelektualnej, o których mowa w art. 20 rozporządzenia (które jednak ograniczają się do przywołania zasad). W przeciwnym wypadku stanowić to może jeden z drażliwych punktów stojących na przeszkodzie harmonijnemu wdrażaniu lub funkcjonowaniu WIT „Czyste niebo”.

5.6 Jednakże, dla zrealizowania celów oraz zmaksymalizowania możliwości, jakie niesie ze sobą to nowe przedsięwzięcie, EKES uważa za niezbędne:

— rzeczywiste uproszczenie procedur na wszystkich etapach różnorodnych działań badawczo-rozwojowych, począwszy od wyboru działań aż po publikację wyników, poprzez przeniesienie odpowiedzialności za te zadania na „Czyste niebo”. Skomplikowane procedury administracyjne oraz niepewność dotycząca finansowania i zaplecza instytucjonalnego stano-

wiły po części przyczyną niepowodzeń wcześniejszych programów badawczo-rozwojowych;

- przeprowadzenie zakrojonej na szeroką skalę kampanii informacyjnej na temat możliwości, jakie daje „Czyste niebo”, w szczególności dotyczących gromadzenia niezbędnych zasobów ekonomicznych dzięki nowym formom finansowania;
- wprowadzenie programów odpowiednich szkoleń zawodowych, aby uzyskać wysoko wykwalifikowane kadry dysponujące wiedzą niezbędną do prowadzenia prac badawczo-rozwojowych, wspieranych przez „Czyste niebo”, a które w przyszłości będą miały strategiczne znaczenie dla przemysłu UE. Ponadto wysoki poziom kwalifikacji, odpowiadający bardzo technicznemu charakterowi mających powstać stanowisk badawczo-rozwojowych, będzie hamował odpływ naukowców, a jednocześnie będzie jednym z warunków niezbędnych dla zapewnienia pozycji lidera w tych strategicznych, zarówno z punktu widzenia przemysłowego, jak i ochrony środowiska, sektorach.

Bruksela, 25 października 2007 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitri DIMITRIADIS

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie ustanowienia wspólnego przedsięwzięcia ENIAC

COM(2007) 356 wersja ostateczna — 2007/0122 (CNS)

(2008/C 44/05)

Dnia 10 września 2007 r. Rada Unii Europejskiej działając na podstawie art. 95 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

W dniu 10 lipca 2007 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Sekcji Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 439. sesji plenarnej w dniach 24-25 października 2007 r. (posiedzenie z 25 października 2007 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Gérarda DANTINA na sprawozdawcę generalnego oraz 106 głosami — 1 osoba wstrzymała się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny popiera decyzję dotyczącą ustanowienia wspólnego przedsięwzięcia ENIAC⁽¹⁾.

1.1.1 Zdaniem Komitetu, zwiększenie tym sposobem inwestycji w sektorze B+R dzięki publiczno-prywatnym formom finansowania dostarczy przedsiębiorstwom solidnych podstaw

działania dla przezwyciężenia obecnego rozdrobnienia finansowania wspólnotowego oraz pozwoli na koordynację rozproszonych badań, co wpłynie korzystnie na ich skuteczność.

1.2 Komitet z zadowoleniem przyjmuje wybór sektora. Z całą pewnością jego rozwój oraz technicznie nowatorski charakter — dzięki któremu otwiera się wiele możliwości na przyszłość i który wymaga zatrudnienia wysoko wykwalifikowanych specjalistów — przyczynią się bezpośrednio do realizacji celów strategii lizbońskiej w dziedzinie konkurencyjności, celów wyznaczonych w Barcelonie odnoszących się do procentowego udziału środków przeznaczanych z PKB na badania, a także wpłyną na inne polityki wspólnotowe w dziedzinach takich jak: środowisko, transport, energia oraz zdrowie.

⁽¹⁾ ENIAC = European Nanoelectronic Initiative Advisory Council. ENIAC to również nazwa pierwszego komputera produkowanego przy użyciu elementów elektronicznych (1945-46).